

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

10 päivänä syyskuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Eläkkeellä oleva Euroopan unionin virkamies, joka oli ennen palvelukseen tuloaan työskennellyt palkattuna työntekijänä jäsenvaltiossa, jossa hänen asemapaikkansa on — Oikeus eläkkeeseen palkattujen työntekijöiden kansallisen eläkejärjestelmän nojalla — Huomioon otettavan työuran enimmäiskesto (unité de carrière) — Palkatun työntekijän eläkkeen maksamisesta kieltäytyminen — Vilpittömän yhteistyön periaate

Asiassa C-408/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka tribunal du travail de Bruxelles (Belgia) on esittänyt 19.8.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.8.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Aliny Wojciechowski

vastaan

Office national des pensions (ONP),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.5.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Aliny Wojciechowski, edustajanaan avocat V. Vannes ja avocat S. Rodrigues,
- Belgian hallitus, asiamiehinään J.-C. Halleux ja C. Pochet, avustajanaan avocat M. Leclercq,
- Euroopan komissio, asiamiehenään D. Martin,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.6.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vilpittömän yhteistyön periaatteen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 34 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Aliny Wojciechowski ja Office national des pensions (ONP) ja joka koskee kyseisen elimen kieltäytymistä myöntämästä Wojciechowskille palkattujen työntekijöiden eläkettä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta ja komission virkamiehiin väliaikaisesti sovellettavista erityistoimenpiteistä 29.2.1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 (EYVL L 56, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 24.11.2010 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 1080/2010 (EUVL L 311, s. 1), vahvistettujen Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) liitteen VIII, jonka otsikko on ”Eläkejärjestelmää koskevat yksityiskohtaiset säännöt”, 11 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehellä, joka siirtyy unionin palvelukseen sen jälkeen kun hän:

--

— on lopettanut toimintansa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana,

on mahdollisuus vakinaistamisensa ja sen ajankohdan välisenä aikana, jona hän saa oikeuden henkilöstösääntöjen 77 artiklassa tarkoitettuun vanhuuseläkkeeseen, suorittaa unionille varsinaisen siirtohetken mukaan vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma, joka edustaa hänen edellä mainittuja palveluksia suorittamalla kartuttamiaan eläkeoikeuksia.

--”

Belgian oikeus

- 4 Palkattujen työntekijöiden eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä 24.10.1967 annettuun kuninkaan päätökseen nro 50 (Moniteur belge 27.10.1967, s. 11246), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin (jäljempänä kuninkaan päätös nro 50), sisältyy 10 bis §, jolla on otettu käyttöön niin sanottu huomioon otettavan työuran enimmäiskeston periaate. Tämä pykälä on lisätty sosiaalialan eläkkeitä koskevan lainsäädännön muuttamisesta 29.8.1983 annetulla kuninkaan päätöksellä nro 205 (Moniteur belge 6.9.1983, s. 11094).
- 5 Kyseisen 10 bis §:n 1, 2 ja 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos palkattu työntekijä voi vaatia tämän päätöksen mukaista eläkettä ja yhden tai useamman muun järjestelmän mukaista eläkettä tai sellaisena pidettävää etuutta ja jos kunkin tällaisen eläkkeen määrää osoittavien suhdelukujen summa on suurempi kuin yksi, eläkkeen laskennassa huomioon otettavasta työurasta vähennetään niin monta vuotta, että suhdelukujen summaksi jää yksi.

Edellisessä momentissa tarkoitettu suhdeluku on myönnetyn eläkkeen vahvistamisessa huomioon otettujen ajanjaksojen pituus, prosentuaalinen osuus tai muu tekijä, ei kuitenkaan rahamäärä, jaettuna täyteen eläkkeeseen oikeuttavalla enimmäisajalla, suurimmalla prosenttiosuudella tai muun tekijän suurimmalla arvolla.

--

Tätä pykälää sovellettaessa on 'muuna järjestelmänä' pidettävä jokaista belgialaista eläke- ja perhe-eläkejärjestelmää, lukuun ottamatta itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevaa eläkejärjestelmää, ja jokaista siihen rinnastettavissa olevaa toisen valtion järjestelmää tai kansainvälisen julkisoikeuden mukaisen toimielimen henkilöstöön sovellettavaa järjestelmää."

- 6 Kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:n täytäntöönpanosta 14.10.1983 annetun kuninkaan päätöksen (Moniteur belge 27.10.1983, s. 13650), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin (jäljempänä 14.10.1983 annettu kuninkaan päätös), 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Jokainen 10 bis §:n 1 momentissa tarkoitettu suhdeluku -- kerrotaan palkatun työntekijän eläkkeen laskennassa huomioon otetun suhdeluvun nimittäjällä. Jos se lasketaan käyttäen perusteena suhdelukuja, joissa on eri nimittäjät, nämä suhdeluvut lavennetaan ensin suurimman nimittäjän nimisiksi ja lasketaan yhteen.

Työurasta vähennettävien vuosien määrä saadaan vähentämällä edellisen momentin mukaisesti laskettujen tulojen summasta palkatun työntekijän vanhuuseläkkeen laskennan perusteena käytetty nimittäjä tai suurin siinä käytetyistä nimittäjistä ja pyöristämällä erotus lähinnä pienemmäksi kokonaisluvuksi.

Vähennettävien vuosien lukumäärä ei voi olla yli 15 eikä suurempi kuin luku, joka saadaan jakamalla muunnetun määrän ja kiinteän määrän välinen erotus 10 prosentilla kyseisestä kiinteästä määrästä ja pyöristämällä osamäärä lähinnä suuremmaksi kokonaisluvuksi. --

Työurasta tehtävä vähennys kohdistetaan ensisijaisesti niihin vuosiin, joiden perusteella saatava eläke on vähiten edullinen."

- 7 Edellä mainitun 14.10.1983 annetun kuninkaan päätöksen 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

--

- b) muunnetulla määrällä määrää, joka saadaan kertomalla muusta järjestelmästä myönnetty eläke kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:n 2 momentissa tarkoitettun suhdeluvun käänteisluvulla --;
- c) kiinteällä määrällä määrää, joka on 75 prosenttia uudelleenarvioidusta kiinteämääräisestä palkasta, joka otetaan työntekijänä työskentelyn osalta huomioon 1.1.1955 edeltäneen vuoden ajalta."
- 8 Saman 14.10.1983 annetun kuninkaan päätöksen 2 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"Muun eläkejärjestelmän täydellä eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, jonka määrä on suurin mahdollinen eläke, joka sen saajan asemassa oleville henkilöille voidaan myöntää, kun tukia, lisiä tai muita sellaisia etuuksia, joita ei ole pidettävä eläkkeenä, ei oteta huomioon."

- 9 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että jos muun eläkejärjestelmän perusteella myönnetyn eläkkeen määrä ei ole tiedossa eikä toisin todisteta, täyden eläkkeen määrän oletetaan hallinnossa noudatetun käytännön mukaan olevan 2,5 kertaa niin suuri kuin 6 506,98 euron kiinteä määrä indeksitasolla 138,01.

Pääasiaa koskevat tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Wojciechowski, joka on Belgian kansalainen, työskenteli palkattuna työntekijänä Belgiassa vuodesta 1965 vuoteen 1977 ja sen jälkeen Euroopan komission virkamiehenä 17.10.1977–30.11.2011.
- 11 Toukokuussa 2012 ONP tutki viran puolesta Wojciechowskin oikeuden palkatun työntekijän eläkkeeseen, koska Wojciechowski täytti Belgiassa lailla säädetyn 65 vuoden eläkeiän 26.4.2013.
- 12 Wojciechowski ilmoitti 21.5.2012 täyttämällään esitetolomakkeella työskennelleensä työuransa aikana Belgiassa palkattuna työntekijänä vuodesta 1965 vuoteen 1977 ja saavansa komission maksamaa eläkettä 1.12.2011 lähtien. Hän täsmensi myös, että hän oli kokonaan lopettanut työskentelyn tuosta päivästä lähtien.
- 13 ONP tiedusteli 12.6.2012 päivätyllä kirjeellä komissiolta, täyttääkö Wojciechowski unionin eläkejärjestelmästä maksettavan eläkkeen saamisen edellytykset. Komissio ilmoitti 17.8.2012 päivätyllä kirjeellä ONP:lle toimittaneensa vastauksen edellyttämät tiedot hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti asianomaiselle henkilölle.
- 14 Wojciechowski toimitti 24.8.2012 päivätyllä kirjeellään ONP:lle komissiolta saamansa todistuksen, josta ilmeni hänen saavan 1.12.2011 alkaen komission maksamaa eläkettä, joka on laskettu niiden eläkemaksujen perusteella, jotka hän oli maksanut unionin eläkejärjestelmään 17.10.1977–30.11.2011. Hän ei ilmoittanut ONP:lle tämän eläkkeen määrää. Wojciechowski vahvisti lisäksi samassa kirjeessä ONP:lle, ettei hän ollut käyttänyt henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdassa annettua mahdollisuutta suorittaa unionille palkattuna työntekijänä kartuttamiensa eläkeoikeuksien vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma.
- 15 ONP ilmoitti 11.9.2012 tekemässään päätöksessä kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:ään viitaten seuraavaa:
- ”Teillä on työuranne lisäksi myös työura muussa järjestelmässä (julkiset viranomaiset, kansainvälinen järjestö). Ette voi kuitenkaan eri eläkejärjestelmiä yhdistämällä ylittää huomioon otettavan työuran enimmäiskesto (unité de carrière), mikä merkitsee sitä, ettei työurastanne voida ottaa yhteensä huomioon enempää kuin 45 vuotta.
- – Työuranne kestosta on vähennettävä 10 vuotta.”
- 16 Tästä päätöksestä ja unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee ONP:n katsoen, että Wojciechowski on työskennellyt 13/45 työuraa palkattuna työntekijänä ja 45/45 työuraa muussa järjestelmässä. Voimassa olevien laskentasääntöjen perusteella se katsoi aluksi tästä seuraavan, että asianomaisella henkilöllä oli Belgiassa palkattuna työntekijänä suorittamansa työuran perusteella oikeus 83,05 euron suuruiseen eläkkeeseen, joka vastaa 3/45:a palkatun työntekijän työurasta, sillä huomioon otettavan työuran enimmäispituus oli lähtökohtaisesti ylittynyt 13 vuodella mutta huomiotta jätettävä ylitys saatiin 14.10.1983 annetun kuninkaan päätöksen 3 §:n 3 momentissa säädetyn joustosääntöjen soveltamisen perusteella rajoittaa 10 vuodeksi.

- 17 ONP täsmensi Wojciechowskille 13.11.2012 lähettämällään sähköpostiviestillä, että koska komission maksaman eläkkeen määrä ei ollut sen tiedossa, se oli arvioinut, että edellä mainittua 10 bis §:ää sovellettaessa huomioon otettavan eläkkeen määrää ilmaiseva suhdeluku oli kyseisen toimielimen palveluksessa 35 vuotta kestäneen virkauran jälkeen 70/70 eli 45/45 ottaen huomioon, että unionin virkamiehelle, joka on tullut palvelukseen ennen 1.5.2004, kertyy kultakin työskentelyvuodelta eläkeoikeutta 2 prosenttia vuodessa palvelusaikana viimeksi maksetusta palkasta ja että hän voi saada eläkettä enintään 70 prosenttia viimeisestä peruspalkastaan. Se oli siten katsonut, että huomioon otettavan työuran enimmäiskesto oli ylittynyt 13 vuodella.
- 18 Tämän ylityksen johdosta eläkkeeseen tehtävän alennuksen laskennan osalta ONP ilmoitti samassa sähköpostiviestissä, että jollei muusta järjestelmästä saadun eläkkeen määrä ole tiedossa – kuten tässä tapauksessa – laskennan perusteeksi otetaan toisesta järjestelmästä saadun eläkkeen muunnettu määrä, jonka ”oletetaan olevan 2,5 kertaa niin suuri kuin 6 506,98 euron kiinteä määrä indeksitasolla 138,01, kunnes toisin todistetaan”. ONP:n mukaan tästä seuraa, että – toisin kuin 11.9.2012 tehdyssä päätöksessä oli ilmoitettu – huomioon ei voida ottaa ainoatakaan vuotta palkattuna työntekijänä työskentelyä. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta nimittäin ilmenee, että kyseisessä päätöksessä ONP oli muunnetun määrän koodaamisessa tapahtuneen virheen vuoksi katsonut virheellisesti, että huomioon otettavasta työurasta tehtävä vähennys voitiin 14.10.1983 annetun kuninkaan päätöksen 3 §:n 3 momentin nojalla rajoittaa kymmeneksi vuodeksi. ONP ei antanut uutta päätöstä tiedoksi asianomaiselle mutta lopetti eläkkeen maksamisen heinäkuusta 2013 lähtien.
- 19 Wojciechowski saattoi 11.12.2012 nostamallaan kanteella tribunal du travail de Bruxellesin (Belgia) käsiteltäväksi muun muassa vaatimuksen 11.9.2012 tehdyn päätöksen toteamisesta pätemättömäksi sekä ONP:n velvoittamisesta myöntämään hänelle eläke, jonka määräksi vahvistetaan 13/45, eli Wojciechovskin arvion mukaan noin 367,07 euroa kuukaudessa. Wojciechowski vetosi vaatimuksensa tueksi muun muassa siihen, että jos asiassa olisi sovellettava sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1; jäljempänä asetusta N:o 1408/71), tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1), tästä seuraisi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan, ettei ONP:n olisi mahdollista soveltaa huomioon otettavan työuran enimmäiskeston periaatetta hänen belgialaista eläkettään laskettaessa. Lisäksi hän katsoo ONP:n tehneen virheen, koska hänen työuransa unionin toimielinten palveluksessa on kestänyt 34 vuotta 11 kuukautta eli 35 vuotta eikä 45:tä vuotta. Tältä osin Wojciechowski pohtii myös, millä oikeudellisella perusteella ONP on vahvistanut unionin hänelle maksaman eläkkeen teoreettisen määrän.
- 20 ONP katsoo, etteivät unionin toimielinten maksamat eläkkeet kuulu etuuksien yhteensovittamista koskevan unionin lainsäädännön soveltamisalaan, koska asetuksia N:o 1408/71 ja N:o 883/2004 ei ole sovellettava. Cour de cassation on lisäksi katsonut, että huomioon otettavan työuran enimmäiskesto on perustuslain mukainen, ja ONP katsoo noudattaneensa ennalta varautumisen periaatetta soveltaessaan kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:ää teoreettisten tietojen perusteella, koska sillä ei ole ollut käytettävissään komissiolta pyydettyjä tietoja.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että huomioon otettavan työuran enimmäiskeston periaatteella toteutetaan palkattujen työntekijöiden eläkejärjestelmän viimesijaisuus muihin järjestelmiin nähden. Se toteaa tältä osin, että huomioon otettavan työuran enimmäiskeston periaate merkitsee sitä, että kaikki hyväksyttävät työurat itsenäisen ammatinharjoittajan työuraa lukuun ottamatta lisätään palkatun työntekijän työuraan, ja jos eri eläkkeiden määrän osoittavien suhdelukujen summa on enemmän kuin yksi, palkatun työntekijän eläkettä laskettaessa huomioon otettavasta työurasta vähennetään niin monta vuotta kuin on tarpeen, jotta suhdelukujen summaksi jää yksi. Kuten Cour d'arbitrage, josta on sittemmin tullut Cour constitutionnelle, on 20.9.2011

antamassaan tuomiossa katsonut 29.8.1983 annettua päätöstä nro 205 valmisteltaessa kuninkaalle osoitettuun muistioon viitaten, kyseisen 10 bis §:n tarkoituksena on varmistaa, että ”kaikkia työntekijöitä, joilla on erityyppisistä jaksoista muodostuva työura, kohdellaan yhdenvertaisesti, jotta eläkesektorin kustannukset saadaan pidetyksi kurissa.”

- 22 Todettuaan, että henkilöstösääntöjen alaiseen komission henkilöstöön sovellettava eläkejärjestelmä on kansainvälisen julkisoikeuden mukaisen toimielimen henkilöstöön sovellettavana järjestelmänä kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:ssä tarkoitettu järjestelmä ja ettei Wojciechowski unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan näyttäisi voivan vedota SEUT 45 ja SEUT 48 artiklaan eikä asetuksiin N:o 1408/71 ja N:o 883/2004, tribunal du travail de Bruxelles lainaa laajasti cour du travail de Bruxellesin esittämää ennakkoratkaisupyyntöä, joka on ratkaistu tuomiolla Melchior (C-647/13, EU:C:2015:54). Tribunal de travail de Bruxelles arvioi tosin, etteivät kyseisen ennakkoratkaisupyyntöön perustelut ole suoraan sovellettavissa sen ratkaistavana olevaan asiaan, koska kyseessä olevat Belgian säännöt eroavat toisistaan, eikä myöskään tuomiosta My (C-293/03, EU:C:2004:821) ilmenevää ratkaisua voida suoraan soveltaa kyseiseen oikeusriitaan, mutta katsoo silti, että kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:llä saatettaisiin vaikeuttaa tietyn palvelusajan omaavien virkamiesten, jotka ovat Belgian kansalaisia, ottamista unionin palvelukseen.
- 23 Tässä tilanteessa tribunal du travail de Bruxelles päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko yhtäältä vilpittömän yhteistyön periaate ja SEU 4 artiklan 3 kohta ja toisaalta [perusoikeuskirjan] 34 artiklan 1 kohta esteenä sille, että jäsenvaltio alentaa palkatulle työntekijälle tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen työskentelyn perusteella kuuluvaa eläkettä tai epää sen, jos kyseisessä jäsenvaltiossa suoritettua työuran ja unionin toimielimissä suoritettua työuran yhteenlasketut vuodet ylittävät [kuninkaan päätöksen nro 50] 10 bis §:ssä tarkoitettua huomioon otettavan työuran 45 vuoden pituisen enimmäiskeston (unité de carrière)?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 24 Belgian hallitus katsoo, ettei unionin tuomioistuin ole toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen, koska pääasian oikeudenkäynnillä ei ole minkäänlaista liittymää unionin oikeuteen. Komissio kiisti istunnossa tämän väitteen.
- 25 Näin ollen unionin tuomioistuimen on varmistauduttava siitä, että se on toimivaltainen lausumaan pyydetyistä tulkinnasta (ks. vastaavasti tuomio Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio Impacto Azul, C-186/12, EU:C:2013:412, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Tältä osin on todettava, ettei unionin tuomioistuimella ole toimivaltaa silloin, kun on selvää, ettei unionin oikeuden säännöstä tai määräystä, jonka tulkintaa siltä on pyydetty, voida soveltaa (ks. vastaavasti tuomio Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, 11 kohta; tuomio Impacto Azul, C-186/12, EU:C:2013:412, 18 kohta ja tuomio Caixa d’Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, 41 kohta), ja näin voi lähtökohtaisesti olla silloin, kun kaikki pääasian oikeusriidan kannalta merkitykselliset seikat rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle (ks. vastaavasti mm. tuomio Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, 12–15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta erityisesti sitä, onko SEU 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu vilpittömän yhteistyön periaate esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, joka voi johtaa henkilölle tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen työskentelyn perusteella kuuluvan eläkkeen alentamiseen tai epäämiseen sillä perusteella, että tämä henkilö on myöhemmin työskennellyt unionin

jossain toimielimessä. Tässä yhteydessä se pohtii erityisesti, onko pääasiassa sen käsiteltäväksi saatetussa oikeusriidassa mahdollista soveltaa tuomiosta My (C-293/03, EU:C:2004:821) ilmenevää oikeuskäytäntöä.

- 28 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 33 ja 34 kohdassa, näin ollen ei voida katsoa, ettei pääasian oikeusriidalla olisi unionin oikeuteen mitään sellaista liittymää, jonka perusteella unionin tuomioistuimen voitaisiin todeta olevan toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen. Ennakkoratkaisupyyntöstä nimittäin ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii erityisesti sitä, vaikeuttaako pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö tietyn palvelusajan omaavien kansallisten virkamiesten ottamista unionin toimielinten palvelukseen. Näin ollen tämä ennakkoratkaisukysymys koskee lähinnä SEU 4 artiklan 3 kohtaa henkilöstösääntöjen yhteydessä, joten sillä on liittymä unionin oikeuteen.
- 29 Se seikka, ettei pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva tilanne ole Belgian hallituksen mukaan verrattavissa tuomiolla My (C-293/03, EU:C:2004:821) ja tuomiolla Melchior (C-647/13, EU:C:2015:54) ratkaistujen asioiden kohteena olleisiin tilanteisiin ja ettei kyseisissä tuomioissa omaksuttuja periaatteita sen vuoksi voida soveltaa pääasiassa kyseessä oleviin tosiseikkoihin, kuuluu sitä paitsi esitetyn kysymyksen aineelliseen tarkasteluun eikä se siten vaikuta siihen, onko unionin tuomioistuin toimivaltainen vastaamaan siihen.
- 30 Edellä todetusta seuraa, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 31 Belgian hallitus katsoo, että esitetty kysymys on luonteeltaan pelkästään hypoteettinen ja että se on siten jätettävä tutkimatta, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätös asian saattamisesta unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi perustuu siihen selvittämättömään seikkaan, että kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis § ”saattaisi vaikeuttaa tietyn palvelusajan omaavien virkamiesten, jotka ovat Belgian kansalaisia, ottamista Euroopan yhteisöjen palvelukseen”.
- 32 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyys selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. tuomio Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, 29 kohta).
- 33 On todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa ei ole kyseessä mikään näistä tilanteista. Erityisesti on todettava, ettei ennakkoratkaisupyyntö esittäneen tuomioistuimen ilmaiseman olettamana, johon Belgian hallituksen väite perustuu, voida katsoa tekevän esitetystä kysymyksestä luonteeltaan hypoteettista, koska todellisuudessa juuri tämä olettamana on sen esittämän ennakkoratkaisupyyntönsä varsinainen syy. Tribunal du travail de Bruxelles on nimittäin esittänyt unionin tuomioistuimelle

tämän tuomion 23 kohdassa mainitun ennakkoratkaisukysymyksen siksi, että se pohtii, voiko pääasiassa kyseessä olevalla säännöstöllä olla tämän tuomion 31 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettu rajoittava vaikutus. Kysymys on siten tutkittava.

Asiakysymys

- 34 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo lähinnä sitä, onko yhtäältä SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja toisaalta perusoikeuskirjan 34 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, joka voi johtaa palkatulle työntekijälle, joka on tämän jäsenvaltion kansalainen, tämän saman jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen työskentelyn perusteella kuuluvan eläkkeen alentamiseen tai epäämiseen silloin, kun mainitun säännösten mukaista laskentatapaa sovellettaessa tämän työntekijän kyseisessä jäsenvaltiossa palkattuna työntekijänä suorittaman työuran ja unionin virkamiehenä, jonka asemapaikka on ollut samassa jäsenvaltiossa, suorittaman työuran yhteenlaskettu pituus ylittää kyseisessä säännöstössä tarkoitettua huomioon otettavan työuran 45 vuoden pituisen enimmäiskeston.
- 35 On syytä muistuttaa, että unionin oikeus ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan järjestää sosiaaliturvajärjestelmänsä, ja silloin, kun alaa ei ole Euroopan unionin tasolla yhdenmukaistettu, kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä on määritettävä sosiaaliturvaetuuksien myöntämisedellytykset. Tätä toimivaltaansa käyttäessään jäsenvaltioiden on kuitenkin noudatettava unionin oikeutta (tuomio Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), johon sisältyvät periaatteet, jotka unionin tuomioistuin on omaksunut vilpittömän yhteistyön periaatteen tulkintaa henkilöstösääntöjen yhteydessä koskevassa oikeuskäytännössään.
- 36 Tältä osin oikeuskäytännössä on jo todettu, että henkilöstösäännöt on vahvistettu neuvoston asetuksella N:o 259/68, joka SEUT 288 artiklan toisen kohdan nojalla pätee yleisesti ja on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, ja että tästä seuraa, että henkilöstösäännöt – unionin sisäiseen hallintojärjestykseen kohdistuvien vaikutusten lisäksi – velvoittavat myös jäsenvaltioita siltä osin kuin jäsenvaltioiden myötävaikutus on tarpeen niiden täytäntöönpanoa varten (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Belgia, 137/80, EU:C:1981:237, 7 ja 8 kohta sekä tuomio komissio v. Belgia, 186/85, EU:C:1987:208, 21 kohta).
- 37 Lisäksi tuomiossa My (C-293/03, EU:C:2004:821) on jo katsottu, että EY 10 artiklassa ilmaistua vilpittömän yhteistyön periaatetta – joka nykyisin ilmaistaan SEU 4 artiklan 3 kohdassa – on henkilöstösääntöjen yhteydessä tulkittava siten, että sen vastainen on kansallinen säännöstö, jonka mukaan kansallisen eläkejärjestelmän mukaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseksi ei ole mahdollista ottaa huomioon niitä vuosia, joiden kuluessa unionin kansalainen on työskennellyt unionin jonkin toimielimen palveluksessa. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt määräyksessä Ricci ja Pisaneschi (C-286/09 ja C-287/09, EU:C:2010:420), että tämä koskee myös oikeuden saamista tavanomaiseen eläkkeeseen.
- 38 Tämän ratkaisun perusteeksi todettiin tuomion My (C-293/03, EU:C:2004:821) 45–47 kohdassa ja määräyksen Ricci ja Pisaneschi (C-286/09 ja C-287/09, EU:C:2010:420) 29–32 kohdassa, että kyseisellä tuomiolla ja kyseisellä määräyksellä ratkaistuissa asioissa oikeudenkäynnin kohteena olleet säännöt saattoivat vaikeuttaa tietyn palvelusajan omaavien kansallisten virkamiesten ottamista unionin toimielinten tai elinten palvelukseen.
- 39 Tällaiset säännöt olivat nimittäin omiaan rajoittamaan unionin toimielimessä tai elimessä työskentelyä ja näin ollen tekemään siitä vähemmän houkuttelevaa siinä mielessä, että kun työntekijä, joka oli aiemmin kuulunut kansalliseen eläkejärjestelmään, otti vastaan työpaikan jossain toimielimessä tai elimessä, hän saattoi menettää mahdollisuutensa tämän kansallisen järjestelmän mukaiseen vanhuusetuuteen, johon hänellä olisi ollut oikeus, jos hän ei olisi ottanut vastaan tätä työpaikkaa.

- 40 Tällaisia seurauksia ei voitu hyväksyä, kun otetaan huomioon, että jäsenvaltioilla on velvollisuus vilpittömään yhteistyöhön ja vilpittömään avunantoon suhteessa unioniin, mikä ilmenee EY 10 artiklassa jäsenvaltioille asetetusta velvoitteesta helpottaa unionin päämäärän toteuttamista (ks. tuomio *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, 48 kohta ja määräys *Ricci ja Pisaneschi*, C-286/09 ja C-287/09, EU:C:2010:420, 33 kohta).
- 41 Tuomion *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54) 29 kohdassa unionin tuomioistuin totesi samalla tavoin, että EY 10 artikla Euroopan yhteisöjen muun henkilöstön palvelussuhteen ehtojen, jotka on vahvistettu asetuksella N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna 22.3.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, s. 1) – jotka henkilöstösääntöjen tavoin velvoittavat jäsenvaltioita siltä osin kuin jäsenvaltioiden myötävaikutus on tarpeen niiden täytäntöönpanoa varten (tuomio *Melchior*, C-647/13, EU:C:2015:54, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) – yhteydessä on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, kun tätä tulkitaan siten, että arvioitaessa oikeutta työttömyyskorvauksiin huomioon ei oteta kyseisessä jäsenvaltiossa sijaitsevassa unionin toimielimessä sopimussuhteisena toimihenkilönä kertyneitä työskentelykausia eikä sellaisia työttömyyspäiviä, joista on maksettu työttömyyskorvausta palvelussuhteen ehtojen perusteella, rinnasteta työpäiviin, vaikka tällainen rinnastus tehdään niiden työttömyyspäivien osalta, joista on maksettu korvausta mainitun jäsenvaltion lainsäädännön nojalla.
- 42 Tämän ratkaisun perusteeksi unionin tuomioistuin nojautui niin ikään siihen rajoittavaan vaikutukseen, joka oikeudenkäynnin kohteena olleella säännöstöllä saattoi olla asianomaisen toimielimen kotipaikan jäsenvaltiossa asuvien työntekijöiden ottamiseen unionin toimielinten palvelukseen sopimussuhteisiksi toimihenkilöiksi (ks. tuomio *Melchior*, C-647/13, EU:C:2015:54, 27 ja 28 kohta).
- 43 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion säännöstö, jonka nojalla eläkettä, johon työntekijä olisi oikeutettu kyseisessä jäsenvaltiossa palkattuna työntekijänä työskentelyn perusteella, alennetaan tai se evätään hänen myöhemmin unionin jonkin toimielimen palveluksessa suorittamansa työuran vuoksi, on niin ikään omiaan vaikeuttamaan tietyn palvelusajan omaavien kansallisten virkamiesten ottamista toimielinten palvelukseen ja myös omiaan vaikeuttamaan kokeneiden virkamiesten pitämistä näiden toimielinten palveluksessa.
- 44 Tällainen säännöstö on nimittäin omiaan saamaan tämän jäsenvaltion palkattujen työntekijöiden eläkejärjestelmässä tietyn palvelusajan saavuttaneen työntekijän luopumaan ottamasta vastaan työpaikkaa tässä jäsenvaltiossa sijaitsevassa unionin toimielimessä tai yllyttämään hänet eroamaan tehtävistään toimielimen palveluksessa ennen aikaisesti, koska hän on tämän säännöstön takia tällaisen toimielimen palveluksessa työskennellessään tai jäädessään sen palvelukseen pitkän työuran ajaksi vaarassa menettää mahdollisuutensa saada hyväkseen eläkeoikeus, joka hänelle on kertynyt tässä jäsenvaltiossa ennen unionin palvelukseen tuloa palkattuna työntekijänä työskentelyn perusteella.
- 45 Tällaisia seurauksia ei voida hyväksyä, kun otetaan huomioon se jäsenvaltioiden vilpittömä yhteistyötä ja vilpittömä avunantoa koskeva velvollisuus suhteessa unioniin, joka ilmenee SEU 4 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltioille asetetusta velvoitteesta auttaa unionia sen täyttäessä tehtäviään.
- 46 Kuten Belgian hallitus on huomauttanut, tuomiolla *My* (C-293/03, EU:C:2004:821), tuomiolla *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54) ja määräyksellä *Ricci ja Pisaneschi* (C-286/09 ja C-287/09, EU:C:2010:420) ratkaistuissa asioissa unionin toimielinten tai elinten palveluksessa työskentelyn ajanjaksoja ei tosin ollut otettu huomioon sen määrittelemiseksi, olisiko asianomaisilla ollut oikeus kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän mukaisiin etuuksiin, joita asianomaiset olisivat voineet vaatia, jos he olisivat kuuluneet tähän järjestelmään kyseessä olleina ajanjaksoina, mutta pääasiassa kyseessä olevassa oikeusriidassa *Wojciechowski*in työskentelyjakso komission palveluksessa on sen sijaan otettu huomioon hänelle Belgian järjestelmästä maksettavan palkattujen työntekijöiden eläkkeen laskennassa.

- 47 Tämä seikka ei kuitenkaan voi kumota tämän tuomion 43–45 kohdassa esitettyä toteamusta, koska tästä huomioon ottamisesta seuraa sama lopputulos eli niiden oikeuksien alentaminen tai epääminen, joita Wojciechowski olisi voinut vaatia Belgian palkattujen työntekijöiden järjestelmästä, jollei hän olisi myöhemmin mennyt unionin toimielimen palvelukseen, ja näin ollen tällä huomioon ottamisella on samalla tavalla häneen kohdistuva ehkäisevä vaikutus.
- 48 On kuitenkin syytä todeta, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, ettei se lopputulos, jonka mukaan Wojciechowski menettää kaikki eläkeoikeudet, joita hän olisi voinut vaatia, jos hän olisi kuulunut Belgian palkattujen työntekijöiden eläkejärjestelmän piiriin koko työuransa ajan, johdu kuninkaan päätöksen nro 50 10 bis §:ssä säädetyn huomioon otettavan työuran enimmäiskeston periaatteen soveltamisesta sellaisenaan vaan Belgian toimivaltaisen viranomaisen soveltamasta menetelmästä unionin Wojciechowskille maksaman eläkkeen määrää ilmaisevan suhdeluvun laskennassa siten, että 35 vuoden työura unionin toimielinten palveluksessa rinnastetaan 45 vuoden työuraan Belgian palkattujen työntekijöiden eläkejärjestelmän piirissä.
- 49 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee nimittäin, ettei kyseisiä eläkeoikeuksia olisi evätty, jos edellä mainittu viranomaisena olisi katsonut, että 35 vuoden työskentely komission palveluksessa olisi merkinnyt samaa kuin 35/45 työuraa palkattuna työntekijänä Belgiassa, ja jos sama viranomaisena olisi tämän vuoksi päättänyt siihen lopputulokseen, että Wojciechowskin koko työura oli 48/45, mikä olisi hänelle palkattuna työntekijänä Belgiassa työskentelyn perusteella maksettavan eläkkeen laskennassa johtanut enintään sellaiseen alennukseen, joka olisi vastannut vähimmän edulliseen eläkkeeseen oikeuttavien kolmen vuoden huomiotta jättämistä eli alennusta, jota olisi sovellettu kaikkiin muihin belgialaisiin työntekijöihin, jotka olisivat suorittaneet koko 48 vuoden työuransa Belgian palkattujen työntekijöiden järjestelmän piirissä.
- 50 Tältä osin on korostettava, että tämän tuomion 43–45 kohdassa todetun ehkäisevän vaikutuksen riskin poistaminen on mahdollista vain siten, että unionin toimielimen palveluksessa suoritettua työuran vuosille annetaan ajallisesti sama arvo kuin Belgian palkattujen työntekijöiden järjestelmän piirissä suoritettua työuran vuosille. Tämä ehkäisevä vaikutus on nimittäin mahdollista kompensoida ainoastaan siten, että palkattuna työntekijänä työskentelyn ajanjaksot ja unionin virkamiehenä työskentelyn ajanjaksot otetaan laskennassa huomioon tällä tavoin keskenään yhdenmukaisesti, koska tämän yhdenmukaisuuden puuttuessa ehkäisevä vaikutus voi kyseisissä kohdissa todetuin tavoin vaikuttaa työpaikan vastaanottamiseen unionin toimielimen palveluksessa sen jälkeen, kun asianomainen on työskennellyt palkattuna työntekijänä Belgiassa.
- 51 Lopuksi on todettava, ettei Belgian hallitus voi perustella Wojciechowskille Belgian palkattujen työntekijöiden järjestelmässä kertyneiden kaikkien eläkeoikeuksien menettämistä vetoamalla siihen, että Wojciechowski oli päättänyt, ettei hän suorittanut hänelle palkattuna työntekijänä unionin palvelukseen tuloa edeltävältä ajalta kertyneiden eläkeoikeuksien vakuutusmatemaattisesti laskettua pääomaa unionille henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- 52 Kuten tämän säännöksen sanamuodosta nimittäin ilmenee, siinä säädetään ainoastaan mahdollisuudesta, jonka käyttäminen tai käyttämättä jättäminen on jokaisen virkamiehen vapaa valinta. Tämän mahdollisuuden käyttämättä jättämisestä ei siten voi seurata niiden oikeuksien menettämistä, jotka virkamiehelle on kertynyt hänen siihen kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään maksamiensa maksujen perusteella, johon hän kuului ennen unionin palvelukseen tuloaan, koska tämä merkitsisi kyseisen mahdollisuuden muuttumista velvollisuudeksi, mikä olisi tämän säännöksen yksiselitteisen sanamuodon vastaista eikä sitä voida näin ollen hyväksyä.
- 53 Esitettyyn kysymykseen, jota ei ole tarpeen käsitellä perusoikeuskirjan 34 artiklan 1 kohdan kannalta, on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että SEU 4 artiklan 3 kohta on tulkittava henkilöstösääntöjen yhteydessä siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, joka voi johtaa palkatulle työntekijälle, joka on tämän jäsenvaltion kansalainen, tämän saman jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen työskentelyn perusteella kuuluvan

eläkkeen alentamiseen tai epäämiseen silloin, kun tämän työntekijän kyseisessä jäsenvaltiossa palkattuna työntekijänä suorittaman työuran ja unionin virkamiehenä, jonka asemapaikka on ollut samassa jäsenvaltiossa, suorittaman työuran yhteenlaskettu pituus ylittää kyseisessä säännöstössä tarkoitetun huomioon otettavan työuran 45 vuoden pituisen enimmäiskeston, siltä osin kuin tällainen alennus on unionin maksaman eläkkeen määrää osoittavan suhdeluvun laskentamenetelmän vuoksi suurempi kuin alennus, jota olisi sovellettu, jos kyseinen työntekijä olisi suorittanut koko työuransa palkattuna työntekijänä kyseisessä jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

- 54 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta ja komission virkamiehiin väliaikaisesti sovellettavista erityistoimenpiteistä 29.2.1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna 24.11.2010 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 1080/2010, vahvistettujen henkilöstösääntöjen yhteydessä siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, joka voi johtaa palkatulle työntekijälle, joka on tämän jäsenvaltion kansalainen, tämän saman jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen työskentelyn perusteella kuuluvan eläkkeen alentamiseen tai epäämiseen silloin, kun tämän työntekijän kyseisessä jäsenvaltiossa palkattuna työntekijänä suorittaman työuran ja Euroopan unionin virkamiehenä, jonka asemapaikka on ollut samassa jäsenvaltiossa, suorittaman työuran yhteenlaskettu pituus ylittää kyseisessä säännöstössä tarkoitetun huomioon otettavan työuran 45 vuoden pituisen enimmäiskeston, siltä osin kuin tällainen alennus on unionin maksaman eläkkeen määrää osoittavan suhdeluvun laskentamenetelmän vuoksi suurempi kuin alennus, jota olisi sovellettu, jos kyseinen työntekijä olisi suorittanut koko työuransa palkattuna työntekijänä kyseisessä jäsenvaltiossa.

Allekirjoitukset